

ZPRAVODAJ

obce Kryštofovo Údolí

číslo 67

prosinec 2023

Neprodejný pravidelník
pro občany a přátele obce
Kryštofovo Údolí

Slovo úvodem...

Vážení spoluobčané, je tomu již rok, co jsem se stala starostkou obce Kryštofovo Údolí. Už jako místostarostka jsem každou středu byla v kanceláři starosty, kde jsem se učila starostovskou agendu. Hodně věcí jsem s panem Svačinkou konzultovala, ptala jsem se na věci z historie, učila jsem se poznávat obec. Nikdy nezapomenu, když mi říkal, musíš znát každý dům v obci, vědět, kdo v něm bydlí, to je základní předpoklad. A měl pravdu. Přesto mě některé věci překvapily. Překvapila mě ohromná tíha zodpovědnosti, která na bedrech starosty malé obce spočívá. Starosta musí rozhodnout a vyřešit všechno, to je pochopitelné, od toho ho máme. Ne všechny věci může ale starosta přímo ovlivnit, přesto za ně zodpovědnost nese.

Velkou školou pro mě byla a stále je aféra s orlojem. Celá věc mě velmi mrzí, ale všichni víme, že problém narůstal již několik let. Není to zrovna něco, co si starosta na začátku svého působení přeje. Přes veškerou snahu mou, snahu patronů, některých

autorů, ředitele Severočeského muzea a hejtmána Libereckého kraje se nám nepodařilo, aby orloj zůstal v místě svého vzniku, v místě, kde jeho vznik mnoho z Vás financovalo. V tuto chvíli hledím vpřed. Těším se na moment, kdy budete moci vstoupit do nově opraveného muzea betlémů a posoudit, nakolik se nám práce podařila. Prostor prošel kompletní rekonstrukcí, drobnými stavebními úpravami a celý prostor je čistý a svěží. Betlémy byly odborně očištěny a jeden mechanický byl opraven tak, že opět celý svítí a celý se pohybuje. Věřím, že se podařilo vytvořit zajímavé muzeum betlémů, jehož prostor bude opakovaně nutit k návštěvě.

Během prvního roku se podařilo i mnoho dalších věcí. Jsem ráda, že máme placené parkoviště v centru obce a obec tak bude mít konečně nějaký finanční příjem z cestovního ruchu. Po mnoha letech stížností byla opravena místní komunikace v části obce Pětidomí. Bylo vyčištěno několik svodnic a propustí v obci a stejně tak bylo vyčištěno koryto potoka v centru obce. V objektu bývalé novinské školy našli svůj domov noví nájemníci. Konečně jsme vyhnali hospodského z obecní hospody a uzavřeli smlouvu s novým nájemcem,

který, doufám, povede obecní hospodu ke spokojenosti nás všech. V části obce Novina byly pročištěny dva úseky místní cesty p.č.755, jedná se o starou cestu, která vede od bývalého domu pana Chaloupky směrem dolů s přerušením až pod Tužovy. Už nyní se připravuje čištění jejího dalšího úseku, který vede za penzionem U Fířů až k bývalé novinské škole. Nový úsek pěšiny vznikl i v centru obce. Příští rok bych ráda dokončila úsek od barokního mostku k Javůrkům. Byla opravena kaplička Panny Marie Pomocné, zbývá jen dokončit nátěr portálu, ten bude proveden už na jaře. Na kopci u Jahnova kamene, kousek od místa uhnílého dřevěného kříže, byl vztyčen nový dřevěný kříž s plechovým Ježíšem. Dne 11.12. tohoto roku vyjede historicky první autobusové spojení z Chrástavy do Kryštofova Údolí a zpět. Byla dosázena ovocná alej a opraveny stávající opěrné kůly. Co se týče kultury, měli jsme mnoho příležitostí se společně setkat, k pravidelným akcím přibyl v letošním roce ještě Novinský mejdan, který se odehrával přímo pod majestátní kulisou novinského viaduktu.

Dokončení na str. 2

V tomto vydání najdete:

2. strana

Usnesení z obecního zastupitelstva 5/2023
Co nového v muzeu / Nové autobusové spojení

3. strana

Hospoda U Kryštofa / Orloj

4. strana

Novinky z SDH Kryštofovo Údolí

5. strana

Černá zvěř v našich zahradách

6. strana

Parkoviště v centru obce / Běžkařské trasy
Ohlédnutí za uplynulými událostmi

8. strana

Z údolské kroniky 1929

9. strana

Titul čestný občan obce / Z historie

10. strana

Údolský advent – zahájení

11. strana

Údolský advent – program

12. strana

Česká mše vánoční / Obecní kalendář na rok 2024

13. strana

SEN – legenda o sv. Kryštofovi

14. strana

Doplňovačky pro vás

Slovo úvodem...

Dokončení z titulní strany

Stále je co zlepšovat a já se budu i v příštím roce snažit, abych Vás na jeho konci opět mohla informovat o projektech, které se podařily zrealizovat. Přes mnohé těžkosti je práce starosty krásná, zajímavá a dělá mi radost, když mohu pro obec něco zajímavého či potřebného zrealizovat. Děkuji Vám všem, kteří občas poděkujete, občas na něco upozorníte, občas pochválíte. Je to pro mě velmi důležité a dává mi to energii

do další práce. Děkuji i Vám, kteří o problémech konstruktivně a slušně diskutujete, pomáháte nám tak najít to nejlepší řešení. Nyní už máme za dveřmi advent, období radostného očekávání příchodu Spasitele, očekávání nejkrásnějších svátků v roce Vánoc. Ráda bych Vám touto cestou popřála klidný advent plný přátelských setkání, požehnané Vánoce a do nového roku 2024 mnoho zdraví a spokojenosti.

Starostka

Usnesení č. 05/23 z 5. zasedání Zastupitelstva obce Kryštofovo Údolí, konaného dne 6. 11. 2023

Zastupitelstvo obce Kryštofovo Údolí schvaluje po projednání:

- 1) Pronájem obecní hospody U Kryštofa pánům Pitrovi, Mgr. Janu Havelkovi a Mgr. Josefu Matiaškoví.
- 2) Smlouvu o spolupráci při nadstandardním zajištění dopravní obslužnosti Libereckého kraje na období roku 2024 autobusové linky Chrastava-Kryštofovo Údolí a zpět za roční poplatek ve výši 62.000 Kč.
- 3) Smlouvu o spolupráci při zajištění dopravní obslužnosti Libereckého kraje na období od roku 2024 do roku 2028 za roční poplatek ve výši 83.600 Kč.
- 4) Prodej automobilu škoda Octavia Combi červené barvy SPZ SMI 9464 panu Lukášovi Koblasovi za cenu 5 500,- Kč.

Zastupitelstvo obce ověřuje, že změna č.1 územního plánu Kryštofovo Údolí není v rozporu s Politikou rozvoje České republiky v platném znění (ve znění aktualizace

č.1, 2, 3, 4, 5 a 6), s územně plánovací dokumentací vydanou krajem – Zásadami územního rozvoje Libereckého kraje ve znění aktualizace č.1 a se stanovisky dotčených orgánů nebo stanoviskem krajského úřadu, a vydává změnu č.1 územního plánu Kryštofovo Údolí formou opatření obecné povahy ve znění příloh, které jsou nedílnou součástí tohoto usnesení.

Zastupitelstvo obce vydává:

Novelizovanou obecně závaznou vyhlášku, kterou se mění obecně závazná vyhláška č.4/2023, o stanovení koeficientu pro výpočet daně z nemovitých věcí u pozemků, podle ust. § 84 odst. 2 písm. h) zákona o obcích.

Zastupitelstvo obce po projednání neschvaluje:

- Pronájem obecní hospody panu Michalu Josefovskému.

Zastupitelstvo obce bere na vědomí:

- Nově zvoleného velitele JSDH Kryštofovo Údolí pana Ondřeje Loukotu.

Co nového v muzeu?

Čas letí jako bláznivý...text písně se mi honí hlavou, když si uvědomím, jak rychle se blíží datum 2. prosince a v "Údole" začíná oficiálně advent. Také je to datum, na které jsme slíbili občanům Kryštofovo Údolí i návštěvníkům a turistům znovuvytvoření výstavy betlémů.

Rekapituluji, co jsme zatím zvládli připravit a co nás ještě čeká.

Setkání s dřevomorkou v druhém patře objektu bylo první a bohužel nebylo poslední. Při rekonstrukci vstupního prostoru byly vybourány staré dveře i se zdí a nahrazeny "odlehčenými" prosklenými, výsledkem je, že se celý vstupní prostor prosvětřil, omladil a zútulnil, ale právě zde jsme se při prohlídce vestavné skříňky s dřevomorkou setkali podruhé. Byť jsme byli skříňkou nadšeni, byla bez milosti odstraněna, prostory sanovány a v budoucnu budou osazeny kovovými dvířky ve stejném duchu, jako vstup k betlémům.

Nejen zub času, dřevokazné houby a hmyz, ale i neodborný zásah lidské ruky má za následek překážky, které je nutné překonat.

Na důrazné doporučení statika byla vytvořena v půdních prostorách konstrukce na podepření původní vaznice (vodorovného podélného trámu, podpírajícího krokve), která v důsledku prací provedených v minulosti byla oslabena odstraněním podpůrného sloupu. Ten byl nahrazen na jiném místě jedním sloupem s vynesou konzolou, tímto zásahem se vaznice místy prověšila až o 3 cm a hrozilo poškození střešní konstrukce.

Přestavbou prošla i vstupní část do expozice. Uzavřením jednoho vstupu jsme získali prostor pro umístění prodejních vitrín a pultu.

Posunuli jsme se i při stavbě velkých betlémů. Základny, vyrobené z dřevěných latí, nahradily původní podstavce, složené z věcí, co dům dal. Jsme za staré stoly rádi. Opravené poslouží jako ploché vitríny na drobné exponáty nebo grafiky.

V týdnu před adventem již ve druhém patře proběhnou pilotní kurzy pro školy a školky. Bude nainstalována výstava prací Václava Plechatého. I když máme ještě mnoho práce před sebou, hodně je i za námi a těšíme se na setkání s návštěvníky.

Gabriela Loukotová

Nové autobusové spojení s Chrastavou

Vyslyšeli jsme opakující se žádosti občanů o zřízení autobusového spojení s nedalekou Chrastavou, a tak se již od 11. prosince můžete dvakrát týdně svěřt do Chrastavy a zpět. Jízdní řád najdete na konci zpravodaje, abyste si ho mohli v případě potřeby vystříhnout.

Míša Maderová

Fotografie z rekonstrukce Muzea betlémů

Hospoda U Kryštofa

Milí sousedé! Děkujeme Vám za důvěru a rádi bychom Vám představili koncept připravované Hospody U Kryštofa. Jsme si dobře vědomi, že jde o hospodu obecní. Proto chceme, abyste byli spokojeni zejména Vy. V hospodě budeme vařit především tradiční českou kuchyni, a to jak během obědů, tak i večeří. Otevírací doba na Vás bude pamatovat, abyste po práci v klidu stihli jak večeři, tak třeba i pivo. Věříme, že brzy naladíme vše ke vzájemné spokojenosti!

Co se týká piva, naším hlavním partnerem je Beranův pivovar z podještědského Trávníčku. Budeme nabízet zejména klasické

české ležáky v doprovodu sezónních speciálů včetně nealkoholického piva. Do budoucna zvažujeme i výrobu vlastního ležáku Kryštof. Samozřejmě bude i pivo z většího průmyslového pivovaru.

Naším cílem je interiér sladit s krásnou historickou budovou bývalé školy čp. 26 a vytvořit zde příjemnou venkovskou restauraci hodnou Kryštofova Údolí. Podobně se nám a spolku Dubáci podařilo upravit historický Beranův hostinec v Trávníčku. V archivech bádáme po starých místních fotografiích, které by se v lokále a na sále daly použít. Připravujeme i různé kulturní akce (besedy, koncerty), které sladíme s

Muzeem betlému.

V prosinci pro Vás budeme mít připravené zatím improvizované řešení v podobě venkovního bistra. Ve spolupráci s obcí otevřeme lokál, kde si můžete posedět a ohřát se. Pravidelný provoz hospody plánujeme od dubna, do té doby nás čeká spousta úprav a práce, aby vše dopadlo k Vaší i naší spokojenosti. Počítáme s otevřením během masopustu a případně také březnového plesu. Rádi vám budeme při těchto akcích prezentovat novinky a plány do budoucna. Těšíme se na Vás!

*Za Hospodu U Kryštofa Josef Matiašek,
Tomáš Pitro a Jan Havelka*

Poznámka obce: Obecní hospoda bude o adventu otevřena ve dnech adventu 2. a 3.12., 9. a 10.12., 16. a 17.12. a 28.12.

Stav vody ve studánkách

Po půl roce jsme opět nechali otestovat vodu v obou našich studánkách. Bohužel, jak ve vzorku vody ze studánky u silnice, tak i u koupaliště se objevily koliformní bakterie, které by mohly citlivějším jedincům způsobit zažívací potíže. Původ bakterií však není v septiku, jak by se mohlo zdát. Domníváme se, že na vině jsou zastaralé trubky, kterými je přiváděna voda. Na jaře zamakáme na jeho výměně a věříme, že voda bude opět plnohodnotně pitná. Nyní je pitná až po převaření.

Co se studánek týče, jistě jste si mnozí všimli nových schodů, které vedou ke studánce u koupaliště. *Mad.*

Orloj

To, co si asi nikdo z nás nedokázal představit, se stalo opravdu skutečností. Odvezli orloj. Nepomohlo nic. Nepomohly přímlyby a prosby autorů, patronů a donátorů, velkorysá finanční nabídka od Libereckého kraje, navrhovaná správa Severočeského muzea, nic. Paní Alice Chmelíková se rozhodla orloj zdarma darovat obci Křižany a umístit ho do dřevěné bývalé hasičské zbrojnice v části obce Žibřidice.

Důvodem jejího konání je vytrést obec Kryštofovo Údolí za to, že jí neprodloužila nájemní smlouvu na Muzeum betlému. Na finanční dary nebyly uzavřeny darovací smlouvy. Nezbyvá, než její rozhodnutí respektovat, jakkoliv nám přijde nemorální. Nerozumím občanům Křižan a Žibřidic, že se radují z orloje, který byl vyroben pro někoho jiného a hlavně za peníze někoho jiného. Mají pocit, že něco

zachraňují. Proč ale nezachránili dílo kompletní? Proč převezli jen něco? Svatý Kryštof, patron poutníků a celého údolí i svatá Barbora, patronka horníků, na očesaném orloji zůstali. Stejně tak zůstaly fáze měsíce, kde byl název obce Kryštofovo Údolí.

Vrácen byl i keramický zvěrokruh, který nejprve odvezli a na naléhání paní Micháلكové druhý den vrátili. Všechny části orloje, které zůstaly v obci, budou zrestaurovány a vystaveny v muzeu. Objekt bývalé trafostanice má nyní naději být zase upraveným objektem v centru obce.

Trafostanici od paní Chmelíkové zakoupili dva místní občané a hodlají jí dát nový kabát. Co přesně v ní bude, zatím neví ani oni sami. Vědí pouze, že tam bude něco, co bude opět ukazovat čas. A čas ukáže.

Starostka

Novinky z SDH Kryštofovo Údolí

Vážení spoluobčané, v několika minulých měsících se v „životě“ SDH Kryštofovo Údolí odehrálo několik událostí.

Nejvýznamnější byla, po odchodu Jiřího Hübsche, volba velitele jednotky.

Hasiči se k volbě sešli v potřebném počtu 3. listopadu a velitelem byl zvolen pro mnohé neznámý Ondřej Loukota (děkuji všem za projevenou důvěru).

tích. Účast hasičů školených v první pomoci se ukázala jako velmi přínosná, Libor Čech a Lenka Novotná poskytli profesionálně první pomoc zraněnému závodníkovi až do příjezdu sanitky.

Celkově byla pořadatelé závodu hodnocena připravenost naší etapy jako nadprůměrná. O týden později nás čekala velká událost, a tou byl Novinský mejdan, kde jsme přispěli k hladkému průběhu organizací, stavbou stanů a realizací soutěží pro děti i dospělé. Následující den jsme také pomáhali s úklidem.

Dne 21. října nám v 11:04 přišlo hlášení o lani, která uvízla v bazénu a bez pomoci se nemohla dostat ven. Na místo jsme dorazili ve složení Ondřej Loukota, Roman Novotný a Filip Houška. Po příjezdu jsme laň za pomoci lana znehybnili a z bazénu vytáhli. Laň byla v pořádku vypuštěna zpět do přírody.

4. listopadu se Ondřej Loukota, Dominik Loukota, Libor Čech a Filip Houška zúčastnili společného výcviku Jednotek požární ochrany okrsku Chrástava v Oldřichově v Hájích, kde nás čekal cvičný požár Pily Facek a dálková doprava vody.

Dne 11. listopadu proběhlo v prostorách ha-

sičské zbrojnice školení první pomoci při nehodě, a to jak teoretickou, tak praktickou částí s použitím defibrilátoru (AED), kterým naše jednotka disponuje.

Závěrem bych chtěl napsat pár slov za sebe. Jsem si vědom, jakou odpovědnost jako velitel jednotky mám a přistupuji k této funkci s velkým respektem. Mým cílem je komunikující, funkční, proškolená a vybavená jednotka, ve které se členové na sebe mohou navzájem spolehnout. Proto nás hned zkraje roku čekají školení strojníků a velitelů v Jablonci. Dále se snažím navázat spolupráci s SDH Karlínky, kde jsem působil dříve. První společné školení proběhne ještě letos, a to 9. prosince v Karlínkách.

Povedl se nám za těch pár měsíců udělat velký kus práce, a proto chci poděkovat nejen klukům z jednotky, ale i všem členům sboru za pomoc a obětování svého volného času ve prospěch sboru a pomoci obyvatelům naší obce.

Pokud má někdo zájem přihlásit se k nám do sboru, rádi rozšíříme naše řady.

*Za SDH Kryštofovo Údolí
Ondřej Loukota*

Rád bych se tímto představil. Je mi 31 let a pracuji v naší rodinné firmě. Do Kryštofova Údolí jsem se přestěhoval z Liberce Františkova v roce 2010 (s rodiči jsme dům opravovali od r. 2007). Jsem ženatý a mám dva malé syny. U dobrovolných hasičů působím s přestávkou téměř osmnáct let, zpočátku jsem jako člen družstva reprezentoval SDH Karlínky v požárním sportu za starší žáky, dorost i dospělé, později jako člen výjezdu. Moje působení ve výjezdu ukončila dlouhá dojezdová vzdálenost z Kryštofova Údolí do Liberce. K SDH jsem se vrátil před třemi lety.

Členové sboru pomáhali na několika akcích, kulturních, sportovních i záchranných.

Dvě události se konaly ve stejný den, 16. září 2023. První byla po několika letech obnovená brigáda na místním hřbitově, do které se dopoledne zapojili Libor Čech, Lenka Novotná, Roman Novotný a paní Marie Davidová s ostatními dobrovolníky z naší obce.

Ve stejnou dobu jsme s bratrem Dominikem Loukotou (také dlouholetý člen SDH) připravovali trasu na cyklistický závod, který určitě každý v této vesnici zaznamenal. Na hladký průběh závodu dohlíželi dobrovolní hasiči s brigádníky na několika stanoviš-

Road Classics®

Ještěd
16. září 2023

Děkujeme za spolupráci:
KRYŠTOFOVO ÚDOLÍ
Jana Blažková

Monumenty, co tě zvednou ze sedla

Černá zvěř v našich zahradách

Vážení spoluobčané,

dlouho jsem přemýšlela o tom, jak vás informovat o škodách způsobených černou zvěří a dalšími problémy, které s tím souvisí.

V letošním podzimu máme někteří z nás opět rozryté zahrady černou zvěří, poškození trávníků tzv. buchtováním od divočáků docela narostlo. Je to především tím, že divočáci potřebují v této době i živočišnou bílkovinu, ta je právě pod drny, kameny a na plochách, které jsou i blízko našich chalup, chat a obydlí a někde v perfektně upravených posekaných trávnících. V lese si najdou žaludy, bukvice, hmyz jako jsou ploskohřbetky a než zamrzne půda a bude pod sněhem, hledají žízaly, kořínky, myš, krtky, larvy apod.

My myslivci se snažíme pro úspěšnější lov lovit černou zvěř na vnadištích, která zřizujeme u kazatelen a posedů. Ulovit černou zvěř mimo vnadiště je víceméně náhoda. Z naší statistiky mohu uvést, že například z 18 ulovených kusů jen jeden kus byl uloven při pochůzce, zbytek vždy na vnadištích. Chování černé zvěře se v poslední době zásadně změnilo, vnadiště navštěvují nepravidelně díky přítomnosti vlků, turistickému ruchu, cyklistům, běžkařům, intenzivní lesnické činnosti a neukázněným motorkářům a čtyřkolkářům. Jen pro zajímavost v roce 2019 jsme ulovili přes 100 ks, v roce 2020 přes 80 a stále lovíme každoročně cca 40-50 kusů divočáků, stavy se ale snižují. Na 700 ha honitby Údol to není málo. Okolní honitby takové úlovky nevykazují.

Věřte, že pro každého myslivce je lov zvěře prioritou, ulovit zvěř, především černou, vyžaduje obětovat hodně času a prostředků pro úspěšný výsledek. Lov zvěře je dán plánem lovu, který musíme plnit; myslivci totiž zvěř lovit musí, není to jen náš zájem nebo koníček, ale také zákonná povinnost. Pro každou honitbu je stanoven plán mysliveckého hospodaření a v případě jeho nesplnění hrozí poměrně vysoká pokuta.

Vrátím se ale k tomu, jak je možné omezit pohyb černé zvěře na pozemcích. Doporučuji využít nabízených prostředků, které najdete běžně na internetu, a to jsou tzv. pachové ohradníky, (např. Hagopur, sada Stop divočáků proti rytí apod.), pozemek si pevně oplotit, využít elektrické ohradníky nebo i akustické plašiče. Stále se snažíme, jak jsem se již zmínila, lovit i metodou založení vnadišť, kde předkládáme krmiva různého druhu. Při této příležitosti bych vás prosila, abyste se při procházce lesem se svými psy těmto místům pokud možno vyhýbali, protože váš miláček při pobíhání v honitbě nejen vnadiště objeví, něco i sežere, ale ještě i označí. My se pak v noci nedočkáme, protože místo je zapachované a černá zvěř se pak vnadišti po nějakou dobu

vyhýbá. Chtěla bych jen připomenout, že v zákoně o myslivosti č. 449/2001 Sb. se zakazuje volné pobíhání psů mimo vliv svého majitele nebo vedoucího. Pokud je tedy pes na vodítku, jak po Vás požadujeme, je zcela jistě pod vlivem vůdce. Pokud je bez vodítka na volno, je to vždy otázka do diskuse a posouzení dané situace. Mějte proto své miláčky na vodítku, jak je doporučováno, i proto, že zaběhnutím do porostu se může setkat s vlkem, což končí většinou fatálně. Už se i zde stalo, že v lese byl nalezen jen obojek psa.

Snažte se nám tímto pomoci, abychom při lovu byli úspěšní. Máme na mnoha místech fotopasti, kde vidíme vaše psy jak vnadiště navštěvují. Není také příjemné, když v lese již působí přímo vlčí smečka a slyšíte nedařleko od místa lovu jak vlk vyje. Černá zvěř přítomnost vlků vnímá a stahuje se do lokality s minimálním pobytem vlka, tedy do blízkosti lidských obydlí.

Zvěř do přírody patří, tedy i vlk, ale jsme přesvědčeni, že přítomnost vlků v kulturní krajině vede k zániku jiných druhů zvěře. Za poslední dva roky přítomnosti vlků zanikla v naší honitbě veškerá populace muflonů zvěře a dramaticky ubývá zvěře srnčí a vidíme převážně laně bez kolouchů, které vlk odlovil. Mělo by být rozlišeno, kde vlk škodí, kde má ideální prostředí pro lov a to by měly být především rozsáhlé lesní komplexy a nikoliv kulturní krajina. V poslední době vidíme a pozorujeme zvěř, která je ostražitá, vyplašená, je narušen její biorytmus.

Lítáme ode zdi ke zdi.

Ke snížení počtu černé zvěře obec mj. požádala o povolení lovu na nehonebních pozemcích. Většina pozemků je zařazena do honitby jako honební, na kterých automaticky lovíme. Nehonební pozemky jsou oplocené zahrady, sady, hřiště, návsi, cesty, parky atd. Intravilán obce jsou pozemky nehonební. Pokud na váš pozemek černá zvěř chodí pravidelně v určitou hodinu, není problém se dohodnout, že některý z našich

členů se na vašem pozemku pokusí zvěř odlovit. Podmíněno to však bude nejen vaším souhlasem, ale i povolením odboru ŽP příslušné pověřené obce. Do katastru obce spadají čtyři honitby, honitba našeho spolku má hranici od nádraží v Křížanech po silnici přes obec k odbočce ke koupališti a dále k Buku republiky.

Kontaktovat nás můžete na tel. čísle : +420 737 131 346.

Rána z kulovnice však jistě není v nočních hodinách nikomu příjemná, ovšem úspěch v lovu se odehrává u divočáků zpravidla v noci.

Vždy záleží na mezilidské domluvě, dohodě a myslivecké etice.

Na závěr snad, buďme k sobě všichni ohleduplní a dodržujme zásady slušnosti. Myslivost je v poslední době vnímána jako zbytečný přežitek, ale i v novele připravovaného zákona o myslivosti je stále jedinou činností, která se zvěří, jako s přírodním bohatstvím může hospodařit a nakládat. V minulosti jsem zažila i dobu, kdy se na myslivost pohlíželo s obdivem.

*Za myslivecký spolek Svatý Kryštof
myslivecký hospodář Věra Bouzková*

V obci Kryštofovo Údolí mají své honitby 4 myslivecké spolky

MS Endy – kontakt p. Rákosník 721 654 389- ve směru od Liberce dolní levá část až k malému viaduktu

MS Svatý Kryštof – kontakt p. Bouzková 737 131 346 – ve směru od Liberce horní pravá část obce k železniční trati Křížany

MVE Hunting s.r.o. - kontakt p. Škramovský 774 742 900 – ve směru od Liberce dolní pravá část obce

Režijní honitba Lesní správy Ještěd - kontakt p. Čácký 724 524 992 – ve směru od Liberce horní levá část obce

Parkoviště v centru obce

Na doporučení firmy, od které jsme kupovali parkovací automat, jsme řešili ohrazení placené zóny. Bylo nám řečeno, že je to jedno z opatření, které pomůže zvýšit zisky z parkovného. Původně jsme přemýšleli o vodorovném dřevěném oplocení, které je u koupaliště nebo na parkovišti pod zámek Lemberk. Po rozhovoru s pracovníci NPU nám bylo řečeno, že tento typ oplocení není vhodný, že bychom měli zvolit modernější typ ohrazení, ideálně betonové krychle spojené dřevěnou fošnou. Vhodné je totiž mobilní

vymezení prostoru, které není napevno přiděláno. To, co na radu pracovnice vzniklo, svým tvarem připomínalo spíše lavičku, než mobilní ohrazení prostoru. Uznávám, krychle jsme nespojili jednou fošnou a to čistě z praktického důvodu. Jedna fošna pérovala natolik, že se zábrana nedala přepravit z místa na místo, proto jsme zvolili tři menší trámký. Konečný výsledek nikoho z nás nepotěšil. Prostor na parkování necháme prozatím ohrazen jen od hlavní silnice a zbylé zábrany použijeme jako lavičky do autobusových zastávek a na

místa v obci, kde budou lavičky vítány. Tímto bych chtěla veřejně říct, že mě mrzí, jak tento projekt dopadl, několik lidí se v něm aktivně angažovalo a práce, která nedopadne úplně skvěle, vždy mrzí.

Děkujeme všem občanům za pochopení a shovívavost, chtěli jsme pouze vymezit prostor na parkování, abychom zvýšili obci příjmy. Od 1.9. tohoto roku běží roční zkušební provoz placeného parkoviště, který poté vyhodnotíme. Kdo nic nedělá, jistě nic nezkazí.

Starostka

Běžkařské trasy v Kryštofově Údolí a Novině

I letos chystáme pro milovníky tohoto zimního sportu údržbu běžkařských tras z Kryštofova Údolí přes Novinu a Malý Ještěd a

okolo Černé hory zase zpět. Doufejme tedy, že nám bude paní Zima příznivě nakloněna, abychom si opět užili běžkování v našich

krásných lesích. Na poslední straně najdete mapu s běžkařskými trasami v Kryštofově Údolí a jeho okolí.

Mad.

Ohlédnutí za uplynulými událostmi

Lípa u hřbitova

Na podzim tohoto roku jsme věnovali velkou péči úklidu hřbitova. Zmizely přerostlé túje i nežádoucí náletové dřeviny. V září proběhla veřejná brigáda, kde se nás sešlo opravdu hodně a za jedno dopoledne se udělalo spousty práce. Kromě vyřezávání náletových dřevin jsme vypleli staré hroby, pokryli je netkanou textilií a zasypali kačirkem. Jistě to problém se zarůstáním hrobů plevem nevyřeší zcela, ale hodně to pomůže. V okolí hřbitova byly pokáceny veškeré keře, odstraněn starý nevzhledný kompost a terén byl srovnán. Bohužel musela být pokácena i stará lípa u vchodu na hřbitov, jejíž kořeny byly napadeny dřevomorem kořenovým a hrozilo její zřícení. Na

fotografii si můžete prohlédnout, na kolik již byla dutá.

V této podobě je okolí hřbitova připraveno na revitalizaci, která bude součástí projektu sochy sv. Kryštofa. Studie k projektu byla veřejnosti představena na veřejné schůzi 18. září. K umístění sochy bude využita současná studánka, svatý Kryštof tak bude symbolicky vystupovat z vody. U vchodu na hřbitov bude ponecháno pouze jedno parkovací místo, ke zdi bude umístěna lavička a vznikne tak příjemná odpočinková zóna. Místa na parkování u kostela nově vzniknou na pozemku, který je zbaven veškerých náletových dřevin. V rámci projektu budou k bráně hřbitova vráceny dvě lípy, tak jak je známe ze starých fotografií. Celá revitalizace by měla být dokončena v roce 2025.

Starostka

Byl to ten slavný den...

23. září 2023 jsme měli všichni možnost zúčastnit se historické premiéry oslavy na počest spojení dvou obcí našeho malebného údolí – Kryštofova Údolí a Noviny. Tato slavnostní událost byla nazvána Novinským mejdanem a slovem “mejdan” určitě oprávněně, protože za celý den konání rozhodně nebyla nouze o rozmanité vyžití a perfektní zábavu všech zúčastněných, a to od samého poledního začátku až do pozdních nočních hodin.

Celá akce se odehrávala, jak jinak, v Novině, a to přímo pod jednou z našich nejkrásnějších a hlavně nejvyšších dominant – novinským viaduktem, což samo o sobě podtrhlo skvělou atmosféru.

Program celého mejdanu byl pochopitelně přizpůsoben všem, a to od nejmenších návštěvníků až po “PARTY”chtivé dospělé. Po slavnostním zahájení a seznámení návštěvníků s důvody a smyslem celé akce se to rozjelo!

Děti se vydaly na průzkum okolí formou orientačního běhu a některé spolu se svými rodiči mohly předvést svou kreativitu ve výtvarných dílničkách pod záštitou místní MŠ Mraveniště, která měla rovněž co slavit – 10 let své působnosti v Kryštofově Údolí! Po celý den se na programu střídala nejrozdílnější hudební a divadelní představení a pro udržení energie a sil se nám o kompletní občerstvení perfektně starala parta z místního penzionu Údolanka.

Ovšem středobodem a jedním z hlavních zpestření slavnostního odpoledne bylo tématické a symbolické klání v přetahování lanem, a to právě mezi již zmíněnými částmi společenství “Kryštofáku” – Kryštofovo Údolí vs. Novina. Aby bylo klání spravedlivé, probíhalo ve třech kategoriích: DĚTI, ŽENY a MUŽI. Děti byly nádherně bezprostřední a bojovaly všechny za obě strany, takže vítězství na obou stranách! Ženy vybojovaly zlato pro Kryštofovo Údolí, zatímco muži pro Novinu, takže vítězné síly byly vyrovnané. Největším vítězstvím pro nás všechny však byla perfektní zábava a sranda, kterou si užili 100% všichni!

Večer se pomalu blížil a všichni se začali shlukovat u pódia na další TOP pecku, legendární rockovou kapelu Lessyho Woheň! Koncert byl, jako vždy, naprosto strhující, ale aby nás Lessy nesežehl na první dobrou, byl rozdělen do dvou částí, mezi nimiž jsme měli možnost shlédnout kinematografický výtvar místních dětí – film MOST, KLOBOUK A LÁSKA.

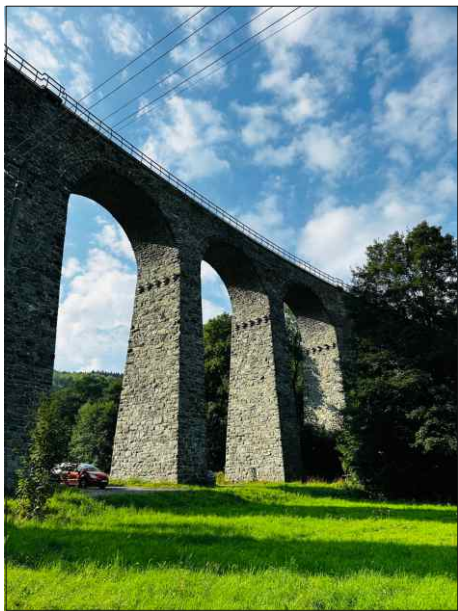
Po promítání filmu přišla druhá část rozpaleného koncertu a aby těch ohňů nebylo málo, vyvrcholením večera byl famózní ohňostroj Zdendy z Noviny, který svými nádhernými barevnými výbuchy osvětlil celý Novinský mejdan!

Myslím, že mluvím za všechny zúčastněné, že tento mejdan byl naprosto originální a vydařený. Všichni doufáme, že se stane každoroční tradicí a již nyní se těšíme na příští ROK!

Obrovské poděkování patří obci Kryštofovo Údolí, SDH Kryštofovo Údolí a Romanovi, Martinovi a Martinovi...oni vědí... DĚKUJEME!

Zuzana Sasková

Soutěž o nejlepší bramborový salát v Kryštofově Údolí.

Myšlenka uspořádat tuto soutěž vznikla jako obvykle při jedné z mnoha vášnivých debat u piva v hospodě, tentokrát na téma co vše má obsahovat a jak má chutnat správný bramborový salát. Samozřejmě, že každý ho dělá po svém, mnohdy dle dědických receptů, prostě co chalupa to originál. Když diskuze hrozila přejít v konflikt, padla ta geniální věta: „Tak udělejme soutěž!“ A bylo to tady! Okamžitě se začalo organizovat, vymýšlet, rozdělovat úkoly, vznikla „odborná porota“ a stanovil se termín akce na 28. října od 17 hodin v restauraci U

Skrblíka.

Před akcí samotnou panovala mírná nervozita ohledně počtu soutěžních vzorků, dokonce padaly sázky, ovšem 15 soutěžních vzorků předčilo naše očekávání.

Po příchodu do restaurace byly vzorky zakódovány a hodnoceny nejprve odbornou porotou školním známkováním, a to jak za vizuální, tak i za chuťové vlastnosti. Poté mohli i ostatní sousedé otestovat vzorky a přidělit body nejchutnějšímu salátu.

Při vyhlášení výsledků nebralo nadšení konce, obě skupiny hodnotitelů totiž došly ke stejnému závěru, včetně pořadí na prvních třech místech.

Pak už následovalo všeobecné veselí a křepčení při živé hudbě a konzumaci lahodných nápojů a různých pochutin.

Záměrně neuvádíme jména vítězů ani jejich pořadí, protože si myslíme, že zvítězili všichni, kdo přišli a přispěli k všeobecné sousedské pohodě a sounáležitosti. Tak to má na vesnici být.

Všem účastníkům je třeba ze srdce poděkovat, soutěžícím zejména, vítězům vzdát hold, muzikantům připít na zdraví a ostatním sousedům přát více takových společně prožitých chvil v Kryštofově Údolí.

Jan Sýkora

Dýňování

Letos poprvé jsme v Kryštofově Údolí na Dušičky vyzkoušeli s dětmi "Dýňování". Akce se velmi povedla. Nejdříve jsme s dětmi a jejich rodiči vyřezávali dýně, vyzkoušeli nové techniky zdobení dýní, poté si mohly děti vyrobit masky nebo různé podzimní dekorace z přírodních materiálů. Po dobrodružném vyrábění jsme se sešli s dalšími rodiči před obecním úřadem, zapálili dětem lampióny a vyrazili na hřbitov ke kostelu, kde proběhla modlitba za zemřelé a rozsvícení starých hrobů. Modlitba u kostela, spojená s rozsvícením svíček, měla za setmění úžasnou atmosféru.

Velice děkuji všem zúčastněným za krásně strávený večer a věřím, že se podaří takto setkávat každoročně.

Terka Havlíčková

Příběh údolského Ježíše

Příběh se začal psát někdy v zimě v roce 2021, kdy jsme ve zvonici pod starými prkny našli zrezlého plechového Ježíše. Podle toho, že tělo Ježíše je snýtované z malých kousků plechu, lze usuzovat, že pochází z poslední čtvrtiny 19. století, kdy ještě nebyla známá technologie na výrobu velkoplošných formátů plechu. S panem arciděkanem a několika přáteli jsme se domluvili, že opravu Ježíšova těla zafinancujeme. Nejprve jej bylo zapotřebí opravit, vyměnit poškozené kousky plechu a natřít jej protikoročním nátěrem. O to se postaral kovář pan Moravec z Oldřichova. V tu dobu

jsem už hovořila s pány Trubačem a Nuskou o tom, že by bylo pěkné obnovit uhnílý kříž na vrchu Kreuzhübel, v okolí Jahnova kamene, u zelené turistické značky vedoucí ke kapli svatého Kryštofa. Arciděkan pan Jurnečka nabídl, že uhradí namalování nového těla Ježíše. Vše začalo do sebe krásně zapadat. Nějakou dobu jsem hledala, kdo by mohl tělo Ježíše vymalovat. Nafotila jsem si desítky plechových Ježíšů a křížů při cestování po Čechách a společně s arciděkanem vybírala nejzajímavější výtvarné ztvárnění. Velmi mne zaujalo dílo pana Michala Janovského, který se specializuje mimo jiné na renovaci drobných sakrálních památek. Jeho dílo můžete vidět převážně v Českém Švýcarsku. Jedná se o obrazy ve skalních výklencích, v kamených kapličkách o těla andělů a právě kříže s Ježíšem. Na realizaci jsme se domluvili a údolský Ježíš putoval na několik měsíců do Horní Libchavy u České Lípy. Zbývalo nechat vyrobit kříž. O spolupráci jsem požádala pana Brázu, tesaře, který již několik let působí v obci a v minulosti jsme spolu realizovali stavbu hrázdné autobusové zastávky v dolní části obce. Domluvili jsme se, že kříž s Ježíšem umístíme víc do lesa, k rozcestí dvou cest, kde bude lépe chráněn před špatným počasím. Výsledek naší práce můžete posoudit na přiložené fotografii nebo přímo na místě.

S arciděkanem panem Jurnečkou jsme domluveny, že příští rok v období před Velikonocemi kříži s Ježíšem požehná.

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří se do tohoto krásného projektu zapojili!

A tak má vrch s krásným výhledem do údolí opět kříž a na něm plechového Ježíše.

Starostka

Z údolské kroniky 1929

Revize

Na začátku roku proběhla generální revize Reiffeisen záložny. Její účetní, bývalý starosta Rudolf Richter, byl obviněn z chybného zanesení částky 154.000 Kč a vyšetřován.

Neštěstí

Bývalý starosta R. Richter uklouzl 13. 1. z trámu ve své stodole a pádem na mlat si způsobil tak těžká zranění, že na ně 17. 1. zemřel. Na jeho pohřeb přišli pouze hasiči, spolek Kamarádů vyslal pouze nosiče rakve. Přes svoje dlouholeté angažmá ve prospěch obce svým posledním jednáním a ztrátou autority zklamal obec (viz Zpravodaj č. 65 - PBH).

Úmrtí

Franz Steffan zemřel v Liberci 26. 1. ve věku 78 let. Náš rodák se svým úsilím vypracoval v poštovních službách. Nejprve v Teplicích, poté se v Liberci stal ředitelem libereckého Poštovního úřadu. V roce 1903 se zasadil o zřízení naší pošty, roku 1906 telefonní a telegrafní stanice, za což vše mu byl udělen titul čestný občan naší obce.

V roce 1911 svoji aktivní činnost po 40 letech práce ukončil. Už v důchodu obdržel titul Regionálního rady. Zasedal na liberecké radnici, s nasazením pracoval v libereckém horském spolku (DGVJ) aneb Německý horský spolek pro Ještědské a Jizerské hory – PBH).

Ve své závěti odkázal údolským chudým 200 Kč, horskému spolku 100 Kč, dobrovolným hasičům 100 Kč a obecní knihovně 331 svazků ve skříní.

Počasí

Koncem ledna a začátkem února přišla do Evropy sibiřská zima. Teploty dosáhly svého 150 letého minima. 11. 2. bylo až -34C, v domech zmrzlo ovoce i brambory na půdách i ve sklepech, drůbeží zčernaly hřebínky, studny a vodovody zamrzaly. Nejvíce trpěla lesní zvěř, celé kusy umrzly nebo byly roztrhány divokými psy.

Dráha silně omezila provoz, denně jezdily do a z Liberce 2 vlaky. Protože nejezdily ani nákladní vlaky, bylo omezeno zásobování uhlím. 18.2. byly uzavřeny školy.

Pomrzlo 1100 ovocných stromů, z toho 50% švestek, 25% třešní, jablka, hrušky, ořechy i višně.

Přišla i chřipková epidemie. 28. 2. bylo -8° C, k tomu silná sněhová bouře. Vlaky jezdily se čtyř hodinovým zpožděním.

2. 3. bylo ještě -20° C, 7. 3. konečně +5° C. Naštěstí se oteplovalo pozvolna, takže nedošlo k záplavám.

Ze středoevropských železnic na tom byly nejhůře ČSD. Německo nabídlo 50 lokomotiv i s obsluhami, ale ty byly odmítnuty.

Drážní provoz se obnovil až po velikonočních.

Sebevražda

19. 2. našel hajný Rudolf Hub na kraji lesa cestou do Haudorfu, nedaleko hájovny, usušenou mrtvolu ženy, pověšenou na smrku. V ní byla zjištěna 11. 2. 1878 narozená Wilhelmine Hohlmann, hostinská z Antonínova. 21. 11. 1927 se vydala hlubokým sněhem do lesa, kde byla nalezena náhodou. Sako, které bylo nalezeno při nedávném honu, bylo zjištěno jako její majetek a předáno pozůstalým.

Počasí

Velikonoce propršely, ale už v úterý napadl nový sníh -10 cm a přišly noční mrazy. Na Svatodušní svátky způsobily mrazy mnoho škody v zahradách.

Poslední policista

25. 5. zemřel v 84 letech a byl pohřben na zdejší hřbitově poslední policista v Christofsgrundu, Josef Walter z č. 86. Obec mu platila ročně 1000 Kč penze a 2 m deputátního dřeva. Byl to také poslední občan obce, který bojoval v r. 1866 jako dělostřelec v bitvě u Hradce Králové proti Prusům.

Cikáni

V létě vandrovali obcí kočovní cikáni. 9. 7. ukradli v domě č. 48 4 slípky a na zahradě hostince Veteraneiche (U Uhlířů) stolní ubrusy. V Novině byli dostiženi a ubrusy odebrány a vráceny.

Počasí

19. 7. naměřily teploměry +41°C na slunci. Sucho trvalo až do začátku října. V obci vyschly studny, pily musely zastavit výrobu – v potoce nebylo dost vody. Na Labi byla zastavena lodní doprava.

Změna majitele

Pan Adolf Berger z Varnsdorfu prodal Riegrův mlýn č. 105 (Údolanka) panu K. Kindermannovi z Liberce. Ten v něm chce zřídit dílnu na výrobu strojů k obrábění dřeva a výrobu pil.

Hajný

Hajný Rudolf Hub odešel do Dětrichova u Frýdlantu, na jeho místo nastoupil Rudolf Kindler.

Osvětlení

V září bylo uvedeno do provozu veřejné osvětlení cesty na nádraží, bylo postaveno šest sloupů s osvětlením.

Rekreace

V letošním roce trávil v obci svou dovolenou na 200 osob, převážně z Německa,

hlavně Berlína. Edvin Luh, hostinský z Veteraneiche (U Uhlířů) zbudoval za domem blízko potoka bazén pro koupání rekreatantů.

Volby

26. 9. rozpustil prezident obě komory parlamentu a vyhlásil volby na 27. 10. 1929. V obci proběhly schůze křesťanských socialistů se stranou živnostníků, které kandidovaly společně, a komunistů. Do parlamentu volilo 545 voličů a do Senátu 477 voličů. Volilo se v hostincích Zu Clamme Schweiz (vyhořelý) a Schöthal (Krásné údolí – stál tam, kde je dnes zahrada Mraveniště).

Radio

Koncem roku jsou v obci 4 radiostanice proti 6 v minulém roce.

Betlémy

Na Vánoce se opět vystavují v hostincích betlémy, pánové Müller a Pohl vyrobili navíc pěkné orientální. O Vánocích bylo pěkné jarní počasí, takže 20 Berlíňanů, kteří se těšili na zimní sporty, si jich neužili.

Krize

V průmyslu vypukla hospodářská krize, zaměstnanci byli houfně propouštěni; také naši lidé z textilky v Hamrštejně byli po 45 letech služby propuštěni. Situace byla o to horší, že se tak stalo před Vánocemi.

Obecní knihovna

Obecní knihovna má 709 knih, 245 obecních, 122 Svazu Němců v Čechách, 333 Nadací Franze Steffana. Čtenářů bylo 56.

Obyvatelstvo

Přistěhovalo se 5 rodin, odstěhovalo 7, narodilo se 14 dětí, 8 chlapců a 6 dívek, z toho 5 nemanželských. Zemřelo 8 mužů, 6 žen, z toho 5 dětí. Nejstarší zemřelý Wenzel Luh z č. 170 – 87 let, nejstarší zemřelá Helene Böhmer z č. 157, 86 let. Sezdáno bylo 11 párů v kostele a tři páry na úřadě.

Úroda a obživa

Přes veliké sucho byla úroda velmi dobrá, krom ovoce, to nebylo téměř žádné.

Větší část zdejších občanů byla zaměstnána v Liberci a okolí. Hodně žen sbíralo lesní plody, s nimi jezdily do Liberce na trhy. Na odlesněných stráních hodně rostly maliny. Ženy také jezdily s máslem, tvarohem, vejci a drůbeží. V obci byly rozestavěny nádoby, kam se maliny sypaly a odvážely do moštáren. Platilo se za 1 kg 3 Kč. Mezi sběrači bylo hodně Čechů z oblastí Mladé Boleslavi a Jičína. Na obecním úřadě bylo odevzdáno 77 zmi-jí, za ně se platilo 2 Kč.

V obci jsou 2 pily, 2 pekaři, 2 řezníci, 7 hostinců se dvěma tanečními sály. Ve Veteraneiche (U Uhlířů) mají elektrofon a tlampač.

S použitím Heimat-Postu zpracoval Leonhard Řehák

Titul Čestný občan obce

V roce 1926 obdržel titul čestný občan obce Franz Steffan, rodák z naší obce, který se výrazně zasadil o zřízení pošty, telegrafní a telefonní stanice v naší obci. Rád bych zjistil, kolik bylo rodáků či obci prospěš-

ných přátel, který tento titul získali. Zároveň dávám Zastupitelstvu ke zvážení, zda by nebylo prospěšné tento čestný titul zavést, třeba k roku 2028, kdy bude 500. výročí první doložené zmínky o obcích

Kryštofovo Údolí a Rokytnice, případně k roku 2025, kdy bude 100. výročí spojení obcí Kryštofovo Údolí a Rokytnice (té grabštejnské)

Petr Brtník Hanka

Historie

Dobrý den přeji sousedé.

Pohodlně se posadte do svého oblíbeného křesla či židle, k sobě si připravte svůj nápoj a v mysli se se mnou vydejte na dalekou cestu historie naší obce, Kryštofovo Údolí.

Rokytnice (*Eckersbach*)

Jak jsem již ve svém minulém vyprávění předepsal, Rokytnice jsou dvě, i když, vlastně tři, ale budeme se na ně dívat jako na dvě.

První z nich, lemberská, nejspíše vznikla mezi roky 1518 – 1528, což nám dokládají dvě listiny. Tou první je listina z roku 1518, kterou lemberské panství, do kterého téměř celé horské údolí patřilo, od paní Markéty z Pencendorfu kupuje hornolužický fojt Vilém z Ilburku a na Ronově. Podle ní žádná osada či obec v údolí nebyla. Druhou je velice zajímavá listina z roku 1528 – tu totiž tento pán nechal sepsat, nazval ji *Bergfreibrief* (tedy Zápis horní svobody), aby nalákal na své panství horníky, a to na své doly „auf Holundergrundte und Ekerschdorf“. Hle, máme zde již dvě osady, Holundergrundte – tedy Bezové Údolí – tento název se ovšem v češtině nikdy nepoužíval, čeština znala od počátku Údolí sv. Kryštofa (samozřejmě v podobě staročeštiny), a Ekerschdorf, později Ekerschdorf či Eckersbach, česky Rokytnice.

O druhé z nich, tedy grabštejnské, máme první zmínku až z roku 1563, ačkoliv o tomto prostoru máme třetí listinu, která se týkala hraničního sporu mezi grabštejnským a hamrštejnským panstvím. Ovšem o existenci jakékoli obce ze strany grabštejnského panství se nezmiňuje.

Hranice obou obcí je stanovena potokem Rokytkou a jejími dvěma přítoky. Lemberská je na pravém břehu Rokytky a je ukončena Důlním potokem, přičemž jako její hranice vůči Kryštofovo Údolí je stanovena myšlená čára, která prodlužuje ústí Bauerova (Selského) potoka do Rokytky směrem do protilehlého svahu. V tom případě, pokud se podíváme na mapu, tato čára zahrnuje č.p. 111, chatku v severním svahu Spáleného vrchu; dalšími domy, náležejícími pod lemberskou Rokytnici jsou dnešní domy č.p. 40, 140, 53, 55, 143, 58, 168 a 59. Podle mne nikdy nebyla samostatnou, ale vždy místní částí obce Kryštofovo Údolí, případně přidruženou osadou. Nevíme totiž o rychtě, tedy ani o rychtářích.

Moment, kde jsou ovšem č.p. 180 a 179? Vždyť jsou na pravé straně Rokytky? A to je ta třetí obec – Tyto dva domky vedle Důlní cesty leží na bývalém katastru obce Machnín. Touto hranicí je právě Důlní potok, přičemž pokračuje až k Rozsoše, zpět po hřebeni ke Kališti, mezi Ptačími kameny, Černou horou k Ještědu.

A to jsme v tom zmatku ještě neskončili – hranice katastru Machnína končila právě u Rokytky, takže, ač jsme stále v jednom panství, grabštejnském, je celá levá strana Rokytky od Bauerova (Selského) potoka, tedy od č.p. 176, od 19. století součástí Andělské Hory.

V česky psané kupní smlouvě, kterou od Donínů koupil roku 1562 grabštejnské panství pan Jiřík Mehl ze Střelice, náležela k panství i „wes Rokytnice“, která má vlastní rychtu, tedy by měla mít i rychtáře. Většinou rychtu měla i vlastní sálek, v něm hospodu. Byl touto budovou již neexistující Hostinec U Slunce – dnešní č.p. 214? Budu se snažit hledat, ovšem, pokud mi někdo z vás poradíte, budu velice vděčný.

Ještě Vás z toho nebolí hlava?

Nechtěl jsem při svém vyprávění čerpat jen z vynikající knihy Miloslava Nevrlého: Kryštofovo Údolí – Putování časem a krajinou, podíval jsem se proto na wikipedii, abych načerpal něco nového, třeba, co někde někdo objevil. Knížka Miloslava Nevrlého – Náčelníka je z roku 2005. Ovšem když jsem objevil pod heslem Rokytnice (Kryštofovo Údolí) vstupní fotografii, k níž je popiska „Dům č.p. 70 v Kryštofovo Údolí – Rokytnici“ a je na ní dům, na který se dívám z naší ložnice vždy, když se ráno probudím a roztáhnou záclony, pomyslel jsem si něco o odfláknuté práci a v nejbližší době se na toto heslo vrhnu a opravím ho.

Mimochodem, našel jsem tam ještě jeden zajímavý údaj – Kryštofovo Údolí se prý jmenuje podle Kryštofa z Donína, syna Mikuláše II. z Donína. Jenže jak jsem se již před pár řádky zmínil, Donínové měli panství grabštejnské, nikoli lemberské. Ale k tomu se vrátím příště, při dalším vyprávění.

Že jsem na vás hodil bolení hlavy ze zmatků, které na tomto necelém kilometrovém úseku nastaly v historii, není nic proti tomu, co museli prožívat obyvatelé grabštejnské části obce v postupu času – až do roku 1748

nemohli být pohřbíváni v Kryštofovo Údolí, do té doby museli své pohřby konat v Chrastavě, dokonce teprve od roku 1785 mohli v Kryštofovo Údolí konat křty a svatby. Součástí Kryštofova Údolí se stala až roku 1925; nikde jsem neobjevil, kdy byly definitivně připojeny ony dva domky, domnívám se, že se tak stalo až po 2. světové válce.

Jak vznikl název obce:

Ekerschdorf je nejspíše Ekerova ves, (často to tak bylo, že obec dostala jméno podle svého zakladatele a ten poté dostal od vrchnosti rychtu a v ní první hospodu obce), Rokytnice je podle jména potoka, Rokytky. To vzniklo od vrby jívy – rokyty, podobně například vzniklo jméno obce, později městysu, dnes Liberce 6 – Rochlice.

Podívejme se na některá data:

1528 – První zmínka o obci *Ekerschdorf*

1549 – název *Eckersbach*

1562 – kupní smlouva s Jiříkem Mehlem ze Střelice (mimochodem velkým investorem do dolů, ale také porušovatelem oné důlní svobody – při s horníky rozhodoval až Rudolf II, Jiřík ji prohrál)

1563 – *Eckerssdorf w Holondogruntu*

1704 – Gallasové kupují grabštejnské panství, jehož součástí je i Hamrštejn

1726 – Gallasové kupují lemberské panství

1757 – rod Gallasů vymírá po meči a na jejich místo nastupují Člám-Gallasové

1925 – ves se stává součástí Kryštofova Údolí.

Při své přípravě na tento článek jsem se prohrabával mnoha historickými mapami, hlavně katastrální mapou z let 1824–1834, a narazil jsem na zajímavou informaci ohledně vedení cesty z Machnína do Kryštofova Údolí. Velice rád se jí budu zabývat v některém svém dalším povídání.

Příště si ovšem popovídáme o hlavní obci, o Kryštofovo Údolí.

Na závěr se musím ještě omluvit. Novina není nejstarší částí obce, ale nejmladší. Jsem si nějak zafixoval, že Kryštofovo Údolí vzniklo až 1581, ač první zmínka o něm je již 1528.

Petr Brtník Hanka

Co nás čeká...

Rok se s rokem sešel a je tu opět období adventu. I na ten letošní si pro nás obec připravila bohatý kulturní program - posuďte sami!

Údolský advent zahájení

sobota 2.12.2023

9:00 až 16:00

Muzeum betlémů - znovuotevření

Vernisáž řezbáře a grafika Václava Plechatého
Besedy s autorem v 15 a 18 hodin
Vánoční dílničky

17:00

Slavnostní nasvícení Jírova betlému

Soubor bicích nástrojů Aries
Folklórní soubor Jizera
děti z MŠ Mraveniště
Ochotnický spolek Kusadlo
a hosté

18:00 a 19:00

Koncert folklórního souboru Jizera

v kostele sv. Kryštofa

sobota a neděle

2. a 3. 12.

Malý vánoční jarmark

11:00 - 18:00 v centru obce

Kryštofovo Údolí

Údolský advent

2023

- sobota **2. 12.** 17:00 **Slavnostní nasvícení Jírova betlému**
hosté: Soubor bicích nástrojů Aries, Folklórní soubor Jizera, děti z MŠ Mraveniště a další, vstupné dobrovolné
- sobota a neděle
2. a 3. 12. **Malý vánoční jarmark**
11:00 - 18:00 v centru obce
- sobota **16. 12.** 18:00 **Adventní koncert v kostele sv. Kryštofa**
barytonista Andrij Shkurhan, vstupné dobrovolné
- neděle **24. 12.** 22:30 **Vánoční mše svatá v kostele sv. Kryštofa**
s hudebním doprovodem rodiny Tužových, varhany Martin Grobár
- čtvrtek **28. 12.** 18:00 **J.J.Ryba - Česká mše vánoční, kostel sv. Kryštofa**
účinkuje: Collegium Strahoviense (Praha), vstupné 250,-Kč
předprodej vstupenek od 6.12. na obecním úřadě Kryštofovo Údolí
organizuje Římskokatolická farnost Kryštofovo Údolí společně s obcí Kryštofovo Údolí

Výtěžek z koncertů bude věnován na sochu sv. Kryštofa.

V době konání Údolského adventu bude zajištěno občerstvení v centru obce.

Jakub Jan Ryba
Česká mše vánoční
v kostele sv. Kryštofa
Kryštofovo Údolí
Čtvrtek 28.12.2023 18:00
Učinkuje: Collegium Strahoviense (Praha)
vstupné 250,- Kč
předprodej vstupenek od 6.12. na obecním úřadě Kryštofovo Údolí
organizuje Římskokatolická farnost Kryštofovo Údolí společně s obcí Kryštofovo Údolí

Varování před podvodnými SMS

MPSV varuje před podvodnými SMS a e-maily.

Podezřelé signály, že se jedná o podvodnou zprávu:

- Je vám neočekávaně nabízena možnost dávk, příspěvku na bydlení apod., aniž byste o ně žádali.
- Byli jste požádáni, abyste na stránkách zadali své osobní či bankovní údaje.
- Je od vás vyžadována okamžitá reakce.
- Podezřelé webové stránky, příliš komplikované internetové adresy (obsahující např. pomlčky, podtržítka. Zaměňované či zpráhované znaky – např. mspv) Weby registrované v zahraničních doménách (např. online, pw, net, com...)
- Text zprávy obsahuje gramatické nebo pravopisné chyby.

Buďte vždy bdělí a vyhodnocujte kriticky, zda se nejedná o podvod. I podvodné stránky mohou být graficky velmi dobře zpracované a imitovat věrohodné vizuální styl stránek MPSV nebo přihlášení přes tzv. „identitu občana“.

Odkaz na podobné stránky můžete obdržet i e-mailem.

Tyto zprávy obsahují odkazy na falešné webové stránky, které se tváří jako oficiální web Ministerstva práce.

Na tyto zprávy nereagujte a odkazy tohoto typu ani nezklikávejte.

Nezadávejte v žádném případě žádné osobní či bankovní údaje – hrozí jejich zcizení s následkem převzetí kontroly nad Vaším bankovním účtem. Pokud jste na podvodné stránce zadali své bankovní údaje (přihlašovací údaje o internetového bankovníctví, údaje o kartě), kontaktujte ihned svou banku s žádostí o blokáci karty.

Jediná správná doména Ministerstva práce je **mpsv.cz**
Klientská zóna MPSV: **jenda.mpsv.cz**

Pro prohlížení webových stránek používejte autorizované webové prohlížeče s čerstvými aktualizacemi, neboť mají zabudovanou ochranu proti podvodům a malware, která varuje před podezřelými webovými stránkami. Tato ochrana bývá automaticky aktivována a kontroluje požadovanou stránku proti databázím známých podvodných a malwareových webů. I když není možné úplně eliminovat riziko setkání s neznámou podvodnou nebo malwareovou stránkou, riziko je tímto minimalizováno.

Obecní kalendář na rok 2024

Samostatný obecní kalendář Kryštofovo Údolí na rok 2024 letos sice bohužel nemáme, nicméně Vám nabízíme velmi kvalitní náhradu v podobě stolního kalendáře pana Ivana Vydry s názvem „Hřebenovkou z Žitavských do Jizerských hor“, ve kterém se dočtete mj. i o Kryštofovo Údolí, protože ona stezka vedla a vede v lesích nad naší obcí. Jeho krásný kalendář si můžete zakoupit během úředních hodin na obecním úřadě a na vánočním jarmarku, a to za cenu 140,- Kč.

Na příští rok pro Vás chystáme kalendář ve spolupráci s panem Šimonem Pikousem. Rozhodně je na se těšit.

Mad.

Hřebenovkou z Žitavských do Jizerských hor

aneb výprava po staré Hřebenovce z Růžovského vrchu přes Ještěd na Štěpánku a zpět do Trojzemí

Hřebenovkou z Žitavských do Jizerských hor
výprava po staré Hřebenovce z Růžovského vrchu přes Ještěd na Štěpánku a zpět do Trojzemí

Riesenfass	20 Min.	
Schwarzbrunnwarte	3 1/2 St.	
Schneekoppe		
Liebenau (Marktplatz)	1 St.	
→→→→→		
Jeschkenkammbaude	70 Min.	
Kühnei	1 3/4 St.	
Jeschken	2 1/2 – 2 3/4 St.	
Luboeki	80 Min.	ab Jeschkenkammbaude
Ober-Manichen (Strassenbahn)	2 St.	
←←←←←		

4/27 H. D. G. W.

Úvod z kalendáře

Vítejte v roce 2024! Na stránkách letošního kalendáře se budete setkávat s místy, kterými procházeli první turisté a milovníci hor už na počátku 20. století. Psal se duben 1902, když se sešli ve Varnsdorfu zástupci tehdy německých horských a turistických spolků ze severu Čech a jižní Lužice, včetně toho u nás nejznámějšího: Ještědsko-jizerského horského spolku (*Gebirgsverein für das Jeschken- und Isergebirge*). Výsledkem jejich jednání byla dohoda o vyznačení tzv. hřebenové turistické cesty – Hřebenovky z Růžovského vrchu na Ještěd (*Der Kammweg Rosenberg – Jeschken*). Stalo se tak v roce 1903 a tato šedesátikilometrová trasa byla jednou z prvních dálkových značených cest. A pro velký úspěch byla brzy prodloužena, a to směrem západním k Milešově, tzv. Kuželová cesta (*Kegelweg*) a její východní konec dosáhl až na vrchol Sněžky. Hřebenovka byla značena speciální značkou, se kterou se už zase na trase i v mapách můžete setkat. Měla podobu modrého čtyřzubého hřebenu v bílém poli...

A tak vítejte nejen v roce 2024, ale i na Růžovském vrchu, na kterém před 122 lety začínala zbrusu nová značená turistická trasa Hřebenovky směrem k Ještědu. Nazujte si pohorky, vyrážíme! I. Vydra

Sen – legenda o tom, jak se sv. Kryštof stal patronem Údolí a propůjčil mu své jméno

Jednoho krásného letního rána roku 1570 kráčí po prašné, mnoha vozy rozježděné cestě do Bezového Údolí mnich z řádu kapucínů. Přestože kráčí ve stínu lesa, který dosahuje až k Rokytce, musí si často utírat zpoceně čelo. Začíná být stále větší horko. Slunce na blankytně modrém nebi ozařuje okolní zalesněné kopce a příroda září svými nejzářivějšími barvami. V jeden okamžik se zastavil, opřel se o svou hůl a ze břehu potoka Rokytky pozoroval ve vodě kmitající pstruhy. Mír ležel nad krajem a mnichova duše cítila boží vůli přírody. Krásný kus země bylo tohle Bezové Údolí. Pokračoval v cestě ve své hnědé kutně, kapuci na zádech, přes rameno řemen, na něm připevněnou z tenké kůže zhotovenou brašnu, ve které si nesl své bylinky, mastičky a tinktury. Byl to bratr medicus a čas od času přicházel do tohoto údolí, aby zde usazeným obyvatelům přinesl nejen duchovní, ale i medicínskou útechu. Opět se zastavil a pozoroval běh potoka. Na mnoha místech se povalovaly větve, kusy kmenů a bláta, vymleté kořeny stromů rostoucích na břehu. Nebylo pochyb, před časem se musely údolím přehnat velké bouřky. Když došel k domkům horníků, kteří v části lesa ZECHE kutali železnou rudu, zjistil i tam veliké škody. Od obyvatel se dozvěděl, k čemu tam před několika týdny došlo. Od časného rána z těžkých bouřkových mračen za doprovodu blesků padaly na zem přívalové deště doprovázené přívalovým deštěm, který bral vše, co nebylo připevněné nebo přivázané. Veliké staré stromy byly vyvrácené a potok se změnil v dravou řeku. Celý den řádily živly, až večer se ukázalo slunce a posvítilo na zkázu obce. Mnich, který si říkal bratr Anselm si vyčítal, že nepřišel do údolí dříve, aby mohl stát zdejšími lidem po boku. I tak ale zůstal a byl svou prací velice prospěšný. Po několika dnech překročil potok a vydal se na druhou stranu do kopců za uhlířmi. Celou cestu ho trápila mysl, jak by mohl lidem lépe pomoci. Cestou do kopce se pěkně zadýchal a když se nahoře rozhlédl, nevěřil svým očím. Stál tam sice milř uhlíře Armeta, ale nekouřilo se z něj a ani jeho pět dětí nebylo slyšet. Střecha jeho chaty byla propadlá a plot okolo jeho pozemku povalený. Pomalu se vydal k chatě a uviděl starého otce Armeta s hlavou v dlaních sedět na povaleném kmeni. Starý muž ani nezvedl hlavu, když jej mnich pozdravil „pozdrav Bůh“. Mnich pochopil, že se tu přihodilo něco zlého.

„Kde jsou tvé děti, otče Armete?“ zeptal se tiše, ale bez odpovědi.

„Tak přece mluvíte, otče, kde jsou?“

„Pryč“ odpověděl konečně otec zklamaných a hořkým hlasem, že se mnich polekal. Trpělivě a pomalu z otce dostával odpovědi o tom, co se stalo. I zde způsobilo škody zlé počasí.

„Ale proč tu nejsou děti a co znamená pryč?“

Tu zvedl starý muž hlavu, podíval se na mnicha svými unavenými očima a řekl: „Už nechtěly dál, měly toho dost. Chtěly jednoduše pryč z tohoto prokletého údolí.“ Mnich na obranu zvedl obě ruce.

„Otče Armete, neurážíte Boha,“ pravil rozhořčeně.

Na to otec Armet: „Co to znamená Bůh? Kde byl Bůh, když nám bouře a nečas vzal střechu nad hlavou? Řekni, mnichu, kde teda byl?“

Mnich se pokřižoval a polekaně se snažil starého uklidnit. V tom člověku se vzalo tolik trpkosti a hořkosti, že se proti tomu mnich cítil naprosto bezmocný. Jen tolik se ještě dozvěděl, že se starý rozešel s dětmi ve zlém a že on neodchází. Mnich se jej ještě jednou snažil utěšit, ale marně.

„Nech mě na pokoji!“ zvolal starý a mnich odešel. Bylo mu těžko na duši, prožíval nepříjemný pocit, že selhal.

Na kraji lesa se zastavil, otočil se a opět spatřil ten obraz zkázy. Cítil, že se brzy vrátí, ale jak by zde teď mohl pomoci?

Díval se na milř, ze kterého se nekouřilo, poškozenou chatu a na starého Armeta, jenž stále držel hlavu ve svých dlaních. Pak se podíval dolů do údolí a opět na starého uhlíře. Vše zde leželo strašlivě bezbranné. Pak pokračoval v cestě.

V jižním směru sestupoval stále níže, na kraji mýtiny se mnich zastavil, pohlédl na oblohu, která zářila svou modří a tu dostal nápad. Toto údolí, Bezové Údolí, potřebuje svatého ochránce, na kterého se mohou tito lidé v čase nouze obrátit. Poklekl, pronesl modlitbu a s úlevou přidal do kroku, přičemž přemýšlel, který svatý by byl pro toto údolí nejvhodnější. Z údolí se mu naproti ozývaly tupé rány, které vycházely z hamru. Když vyšel z lesa, zněly stále hlasitěji. Spatřil hamr, vedle něj tavicí pec, ze které šlehaly plameny. Zde se zpracovávala ruda, kterou horníci kutali v nedalekém lese. Jeho cílem byla ale nedaleko stojící selská usedlost. Když došel do selského dvora, slunce se už klonilo k západu. Dvůr patřil rodině statkáře Scholtze, jehož předkové se tu usadili jako první sedláci. Před domem zahlédl bratr Anselm sedlákovu syna Georga. Vyřezával dřevěnou figuru velikosti dítěte. Mnich se podíval, proč není šestnáctiletý syn na poli, kde se tolik práce.

„Tys zde, můj synu?“ zeptal se a chlapcovy oči se rozzářily, když poznal otce Anselma. Měl mnich obzvlášť rád, protože uměl poutavě vyprávět o Bohu i o světě. Ukázal mu svou obvázanou nohu.

„Zlomil jsem si nohu při tom hrozném nečase.“

V bratru Anselmu se zase hnulo svědomí, že tu tak dlouho nebyl. Ale dost řeči!

„Ukaž mi svou nohu.“ Sundal chlapci obvaz a po prohlídce pravil: „Je to dobré, za chvíli budeš zase chodit, ale pověz, co to vyřezáváš?“

„Svatého Kryštofa,“ odpověděl hrdě chlapec. „Otec říká, že potřebujeme pro náš statek ochránce, a protože mám kvůli noze čas a umím vyřezávat, mám se pustit do práce.“

„Proč právě svatý Kryštof?“

„To se musíte zeptat maminky,“ odpověděl Georg. „Ona jej viděla.“

Bratr Anselm svažil čelo, syn ale pokračoval: „Zeptejte se otce a matky.“

Když se večer sešla celá rodina ve světnici, zavedl mnich řeč na svatého Kryštofa. Tu si matka zakryla oči rukama, tělo se jí začalo chvět.

„Vyprávěj,“ zašeptala muži.

„Právě jsme došli na Hamrštejn, když vypukla ta strašná bouře. Byli jsem tam kvůli poplatkům, jež musíme odvádět. Jsou už tak vysoké, ale víc pracovat už nemůžeme. Kvůli bouři jsme museli zůstat na hradě celý den. K večeru se počasí uklidnilo a chystali jsme se k návratu. Strážce u hradní brány nám ale sdělil, že se Nisa tak rozvodnila, že se přes vodu nedostaneme. Co nám ale zbývalo? Děti byly doma samotné. Sešli jsme blátivou cestou okolo Ovčí hory a došli k řece. Po brodu ani památky. A v řece se valila zpěněná hnědá voda plná větví a kmenů. Nedá se nic dělat, řekl jsem ženě, musím to zkusit. V dálce hřmělo a na horizontu se ještě občas zablesklo. Držice se pevně za ruce jsme oba vstoupili do vody. Už po pár krocích jsem zjistil, že se Katharina sotva drží na nohou. Trásla se po celém těle, ale nemohli jsme zůstat. Naložil jsem si ji tedy na záda a znovu vstoupil do zrádné řeky. Krok za krokem jsem se dostal do poloviny řeky, když v tom mě uhodil plující kmen. Uklouzl jsem na hladkém kameni a zřít se do řeky. Přitom jsem vypil větší množství vody. Kde je Katharina? blesklo mi hlavou a volal jsem ji, když mě trefil další kus dřeva. Z posledních sil jsem se doškrábal na břeh. V panické hrůze jsem běhal po břehu sem a tam a pátral po vodní hladině. Pojednou jsem zkameněl. Přede mnou na kraji lesa seděla má žena opřená o kmen stromu a já zahlédl velkého muže mizet v lese.“

Christoph Scholtze se odmlčel, podíval se na Katharinu a pokračoval. „Má žena mi řekla, že ji voda pohltila, ztrácela vědomí, když najednou opět zahlédla oblohu a vousatý mužský obličej. K plnému vědomí ale přišla, až když ji ten muž posadil ke stromu a zmizel. Odkud přišel a kdo to byl nám zůstalo tajemstvím.“

Katharina pak pravila: „Po několika dnech jsem měla 3 dny po sobě stejný sen, že mě z vody vynesly silné ruce a velký vousatý muž se svatozáří kolem hlavy mě složil

bezpečně na břehu.” Po těchto slovech všichni dlouho mlčeli, poté se mnich ujal slova: “Tato zázračná záchrana je znamení, že ten muž byl svatý Kryštof, neboť jen on to mohl být. Udělte jej ochráncem vašeho domu, za to se modlete.”

Hvězdy stály vysoko nad údolím, měsíc osvětloval svým bledým světlem dvůr Christoph Scholtze. Všichni už spali, jen sedlák

a mnich seděli v uklizené světnici. Bratr Anselm myslel na to odpoledne, kdy jej napadlo, že to údolí potřebuje svého patrona a ochránce. A tento příběh je Boží znamení a jeho zdvižený prst. Tak se stalo, že svatý Kryštof není jen patronem statku rodiny Scholtzů, ale ochráncem celého údolí. Z Bezového údolí se stalo Sankt Christophori Grund a během času Christoffels Grundt,

Christophori Grunde, Christophsgrund a Christofsgrund, poté Údolí svatého Kryštofa a Kryštofovo Údolí.

Sepsal, Franz Feistner.

Volně přeložil z Heimat Postu č. 157/2017

pan Leonhard Řehák.

Milí přátelé!

Připravili jsme pro vás minikurz hudebního názvosloví. Pojďte si s námi trochu hrát!

V dnešní minisérii jsou to první tři doplňovačky. V příštím čísle bude zbytek. Uložte si pečlivě všechny tajenky, budete je potřebovat pro výsledné slovo!

Pro 3 vylosované správné luštitelé čekají na obecním úřadu mini dárky.

Svoje tajenky nám můžete průběžně zasílat spolu s vaším jménem a kontaktem na e-mail: slavkavernerova@gmail.com
Vaši Bambini di Verner z chaloupky č. 39

Doplňovačka číslo 1

1. Stavba propojující údolí z roku 1898
2. Číslo /angl./
3. Co zkoumá glaciologie
4. Vedlejší vesnice s fotbalovým hřištěm
5. Pták co nosí holky
6. Hlavní město Kanady
7. Oblíbený drnkací hudební nástroj

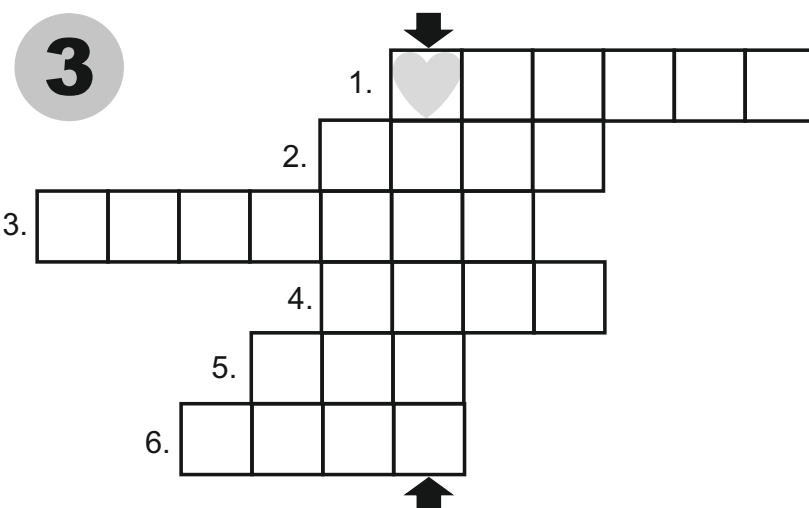
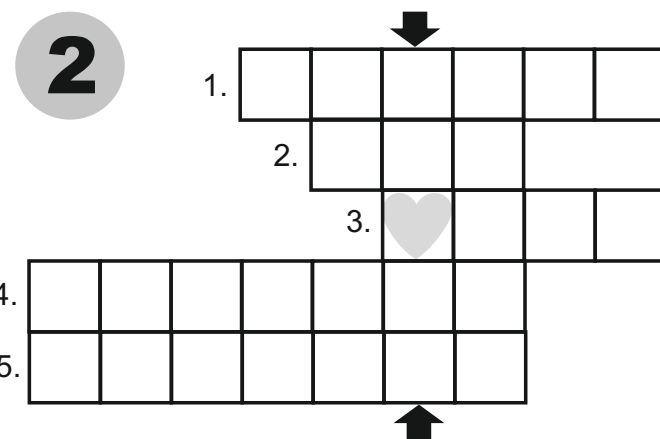
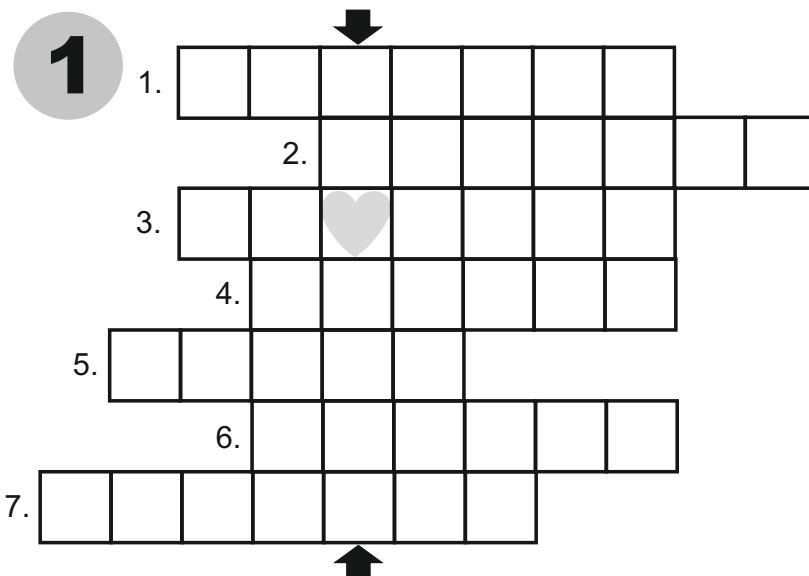
Doplňovačka číslo 2

1. Fotbal
2. Nula
3. Světařil
4. Hudební nástroj v kostele
5. Patron údolí

Doplňovačka číslo 3

1. Bratranec limetky
2. Hudební značka
3. Inzerát
4. H₂O
5. Produkt včel
6. Oblíbené roční období

Doplňovačky pro vás

Nové publikace s regionální tematikou

Aby člověk mohl pochopit současnost, měl by znát i historii a přírodní souvislosti místa, ve kterém žije. Bylo tomu tak vždycky, a proto už v 19. století badatelé a nadšenci vydávali místní vlastivědy, mapy a knihy, ve kterých seznamovali zájemce s těmito tématy.

V posledních letech vyšla řada publikací, věnujících se místní historii Kryštofova Údolí, ale i okolních obcí či blízkých hor. I letos vyšly další z nich.

Několik z nich bych vám rád doporučil, třeba i jako vhodný vánoční dárek.

NÁČELNÍK

Kniha je vlastně dlouhým rozhovorem Aleše Palána s legendou Jizerských hor a dlouholetým zoologem Severočeského muzea v Liberci, panem RNDr. Miloslavem Nevrlým. Na téměř 250 stránkách se dozvíte mnoho o životě tohoto vzácného člověka, který svůj život zasvětil studiu a bádání v Jizerských horách, ale i v Českém Švýcarsku a napsal Knihu o Kryštofově Údolí. Tento věčný tulák, zde popisuje svoje štěstí, které v životě měl. Rozhovor je velmi inspirativní a přináší vyznání vyrovnaného člověka, který nejen svou knihou o Jizerských horách ovlivnil celé generace lidí v jizerskohorském podhůří.

Miloslav Nevrlý je úžasný člověk, který letos v říjnu oslavil devadesátku a obdržel státní vyznamenání za zásluhy od prezidenta ČR. Jeho vitalita fyzická i psychická, i názor na svět nechť nám jsou velkou inspirací.

BUKOVÉ TOULÁNÍ

Tak se jmenuje nejnovější publikace neúnavného regionálního badatele a spisovatele Marka Řeháčka, který je autorem mnoha knih o Jizerských a Žitavských horách, ale i o Hrádecku, Žitavě, Liberci, Vratislavicích atd. Kniha není ani tak přesným popisem míst, nacházejících se na severní straně bučin Jizerských hor, jako spíš niterným vyprávěním autora i jeho souputníka – fotografa Honzy Pikouse, s nímž cesty nejen sem absolvuje po desítky let. Hledají, poznávají, nasávají, vstřebávají krásu všech ročních období a se svými dojmy a náladami se se čtenáři právě v této publikaci velkoryse dělí.

Více informací regionálních publikací najdete na

www.toulavecteni.cz nakladatelství Petra *Ferdyše* Poldy v Liberci.

TOULÁNÍ PO PRAŽCÍCH

Kniha je hlavně fotografickým dílem obdivovatele a milovníka železnic i časů starých *eiselboňáků* Honzy Pikouse. Zachycuje krásy, detaily i příběhy míst na železnicích nejen v našem okolí. Texty publikace jsou doplněny příběhy různých lidí, kteří jsou nějak s železnici spjati.

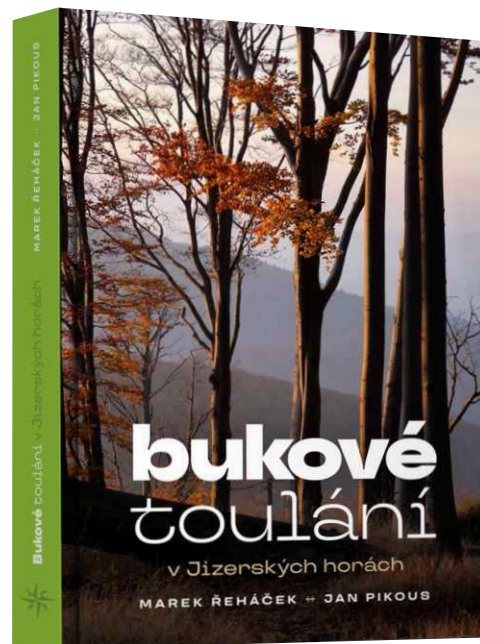
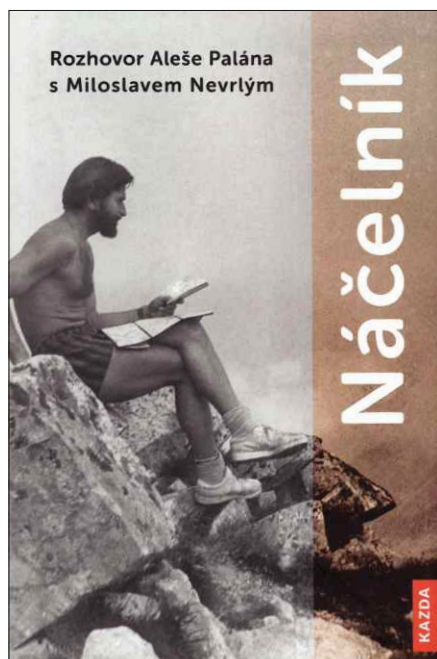
Můžete se v ní setkat i s příběhem zastávky Novina, Oldřichov v Hájích či zavítat na úzkorozchodnou železnici na Oybíňě a další.

VZPOMÍNKY NA JIZERSKÉ TICHU

Legendární kniha Jizerské ticho, která vyšla v roce 1978 a jejíž spoluautorem byl známý jablonecký fotograf, český Němec, Siegfried Weiss. Kdo by jí neznal. Ona první pojala nádheru „našich“ hor. Od té doby pan Weiss vydal řadu krásných fotografických publikací. Loni, ve věku 89 let zemřel a nechal po sobě maketu svojí „poslední“ knihy s vyznáním svým Jizerkám, kterou nazval příznačně *Vzpomínky na Jizerské ticho*. Vzpomíná v ní na přátele Wolfganga i Gustava Ginzelovi, Miloslava Nevrlého i na Jizerky, kdy je jako „opuštěné hory“ společně poznávali, v době, kdy Němci byly vysídleni a Češi se do těchto míst moc nehnali... Publikace je dvojjazyčná.

Připravil: Ivan Vydra

Autobusový jízdní řád nového spoje

77

Chrastava-Andělská Hora-Kryštofovo Údolí

540077

Platí/Valid

Dopravní
Carriers

ČSAD Liberec, a.s., České Mládeže 594/33, Liberec 6, stf. Liberec, tel. 739681042, informace 485105413, www.csadlb.cz

↓

10.12.2023
14.12.2024

www.idol.cz

Dispečink IDOL

tel. 704 702 000

Zóna

TČ

Zastávky / Bus-stops

13579111315

××××××××××

n n n n n n n n

02011

Chrastava, Školní

ze směru Mníšek

ze směru Liberec

07:19

232323234040

13:0613:0614:0315:03

02012

Chrastava, aut.nádr.

07:21

08:40

11:20

13:07

13:07

14:07

15:07

02013

Chrastava, žel.st.

07:03

07:24

08:43

11:23

13:09

13:09

14:09

15:09

02014

× Chrastava, Andělohorská

07:04

07:24

08:43

11:23

13:09

13:09

14:09

15:09

02015

× Chrastava, Andělská Hora, u mostu

07:05

08:44

11:24

13:10

13:10

14:10

15:10

02016

× Chrastava, Andělská Hora, návěs

07:08

08:46

11:26

13:12

13:12

14:12

15:12

00017

× Kryštofovo Údolí, lom

08:50

11:30

13:18

00018

× Kryštofovo Údolí

08:51

11:31

13:19

00019

× Kryštofovo Údolí, obecní úřad

08:53

11:33

13:21

000110

Kryštofovo Údolí, Novina,

08:55

11:35

13:23

①

jede v pondělí

③

jede ve středu

⑤

jede v pátek

}

zastávka je jen na znamení nebo požádání

}

spoj jede po jiné trase

n

spoj je obsluhován nízkokapacitním autobusem

23

spoj zastávku obsluhuje jen na objednání telefonicky (nástup) nebo u řidiče (pouze výstup)

40

nejede od 25.12. do 26.12.2023, 1.1.2024, od 29.3. do 1.4.2024, 1.5.2024, 8.5.2024, 5.7.2024, 28.10.2024

nejede od 23.12.2023 do 2.1.2024, 2.2.2024, od 26.2. do 3.3.2024, od 28.3. do 1.4.2024, od 29.6. do 1.9.2024, od 26.10. do 30.10.2024

②

jede v úterý

④

jede ve čtvrtek

×

jede v pracovních dnech

♾

spoj s bezbariérově přístupným vozidlem

opačný směr / opposite direction

Zóna

TČ

Zastávky / Bus-stops

246810121416

××××××××××

n n n n n n n n

000110

Kryštofovo Údolí, Novina,

09:00

11:35

13:31

00019

× Kryštofovo Údolí, obecní úřad

09:02

11:37

13:33

00018

× Kryštofovo Údolí

09:04

11:39

13:35

00017

× Kryštofovo Údolí, lom

09:05

11:40

13:36

02016

Chrastava, Andělská Hora, návěs

07:10

09:09

11:44

13:40

14:12

15:12

02015

× Chrastava, Andělská Hora, u mostu

07:12

09:11

11:46

13:14

13:42

14:14

15:14

02014

× Chrastava, Andělohorská

07:14

07:26

09:12

11:47

13:16

13:43

14:16

15:16

02013

Chrastava, žel.st.

09:15

11:50

13:19

13:45

14:19

15:19

02012

Chrastava, aut.nádr.

07:17

07:29

09:15

11:50

13:19

13:45

14:19

15:19

02011

Chrastava, Školní

07:19

07:31

09:15

11:50

13:19

13:45

14:19

15:19

Na lince platí integrovaný tarif IDOL a Smluvní přepravní podmínky IDOL. Informace o tarifu a smluvních přepravních podmínkách jsou zveřejněny na www.idol.cz.

RADIOBUS: Nástup do spojů v režimu Radiobus je nutné objednat na tel. číslo Centrálního dispečinku IDOL (uveďeno též v poznámce ke spoji). Výstup nahlašte řidiči.

Kontakt na centrální dispečink IDOL: +420 704 702 000.